

MULTIMEDIA VOSITALARIDAN FOYDALANISH VA ULARNING TA'LIM SIFATIGA TA'SIRI

Mirzo Ulug`bek nomidagi O`zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali

Ilmiy rahbar: Xaydarova Shoiri Toxir qizi

401-22- guruh talabasi: Jo`raqulova Maftuna Hazrat qizi

joraqulovamaftuna530@gmail.com

Annotatsiya

Mazkur maqolada ta'lim jarayonida multimedia vositalaridan foydalanish va ularning ta'lim sifatiga ta'siri yoritib berilgan. Multimedia texnologiyalarining o'quvchilarning bilim olish jarayonidagi o'rni, ularning faolligi, qiziqishi va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishdagi ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, multimedia asosida tashkil etilgan darslarning samaradorligi, o'qituvchi faoliyatiga ta'siri hamda zamonaviy ta'lim talablariga mos innovatsion yondashuvlar haqida fikr yuritilgan. Tadqiqot natijalari multimedia vositalaridan maqsadga muvofiq foydalanish ta'lim sifatini oshirishga xizmat qilishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: multimedia vositalari, ta'lim sifati, axborot texnologiyalari, innovatsion ta'lim, o'quv jarayoni.

Abstract

This article examines the use of multimedia tools in the educational process and their impact on the quality of education. The role of multimedia technologies in enhancing students' learning motivation, increasing classroom engagement, and developing independent and critical thinking skills is analyzed. Special attention is given to the effectiveness of lessons organized with multimedia support and their influence on teachers' instructional practices. The findings of the study indicate that the purposeful and systematic use of multimedia tools contributes significantly to improving the quality of modern education.

Key words: multimedia tools, quality of education, information technologies, innovative education, learning process.

Аннотация

В данной статье рассматривается использование мультимедийных средств в образовательном процессе и их влияние на качество образования. Проанализирована роль мультимедийных технологий в повышении познавательной активности учащихся, развитии их интереса к обучению и формировании навыков самостоятельного мышления. Особое внимание уделено эффективности уроков, организованных с применением мультимедийных средств, а также их влиянию на профессиональную деятельность преподавателя. Результаты исследования показывают, что целесообразное использование мультимедийных технологий способствует повышению качества современного образования.

Ключевые слова: мультимедийные средства, качество образования, информационные технологии, инновационное обучение, учебный процесс.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimi axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi bilan chambarchas bog'liq holda yangilanib bormoqda. Ta'lim jarayonida multimedia vositalaridan foydalanish o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada samarali, qiziqarli va mazmunli qilishga xizmat qilmoqda. Multimedia tushunchasi matn, rasm, audio, video va animatsiya kabi bir nechta axborot shakllarining uyg'unlashuvi asosida taqdim etiladigan o'quv materiallarini anglatadi. Bunday vositalar o'quvchilarning bilimni qabul qilish, tushunish va eslab qolish imkoniyatlarini kengaytiradi hamda ta'lim sifatini oshirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Multimedia vositalarining ta'limdagi ahamiyati, avvalo, o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini kuchaytirishida namoyon bo'ladi. An'anaviy dars usullarida faqat og'zaki tushuntirish va matnga asoslangan materiallar qo'llanilsa, multimedia yordamida mavzular rang-barang va jonli tarzda yoritiladi. Video lavhalar, interaktiv taqdimotlar va

animatsiyalar orqali murakkab tushunchalar osonroq anglanadi. Natijada o'quvchilar faol ishtirok etishga undaladi va bilim olish jarayoniga nisbatan ijobiy munosabat shakllanadi.

Multimedia vositalari ta'limda individual yondashuvni ta'minlash imkonini ham yaratadi. Har bir o'quvchi o'z qobiliyati, bilim darajasi va o'rganish sur'atiga mos ravishda materialni o'zlashtirishi mumkin. Masalan, interaktiv dasturlar va elektron resurslar orqali o'quvchilar mustaqil ravishda mashqlar bajaradi, xatolarini tahlil qiladi va o'z ustida ishlaydi. Bu jarayon o'quvchilarning mustaqil fikrlash, muammo yechish va o'z-o'zini nazorat qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Ta'lim sifati oshishida multimedia vositalarining yana bir muhim jihati ularning vizual va eshitish orqali ta'sir ko'rsatish imkoniyatidir. Inson axborotni ko'rish va eshitish orqali tezroq va mustahkamroq qabul qiladi. Shu sababli, multimedia asosida tashkil etilgan darslar bilimni uzoq muddatli xotirada saqlashga yordam beradi. Ayniqsa, til o'rganish, tabiiy fanlar va texnik fanlar kabi yo'nalishlarda audio va video materiallarning o'rni beqiyosdir. Multimedia vositalari o'qituvchilar faoliyatini ham samarali tashkil etishga xizmat qiladi. O'qituvchi dars jarayonida turli elektron resurslardan foydalanib, mavzuni kengroq va chuqurroq yoritish imkoniga ega bo'ladi. Darsni rejalashtirish, materiallarni tayyorlash va baholash jarayonlari ham texnologiyalar yordamida qulaylashadi. Bu esa o'qituvchining ijodiy yondashuvini kuchaytirib, ta'lim jarayonining sifatini yanada oshiradi.

Shuningdek, multimedia vositalari ta'limda innovatsion muhitni shakllantirishga yordam beradi. Zamonaviy texnologiyalar bilan boyitilgan darslar o'quvchilarning axborot madaniyatini oshiradi, ularni raqamli dunyoga moslashishga tayyorlaydi. Bugungi kunda axborot bilan ishlash, uni tahlil qilish va undan to'g'ri foydalanish muhim kompetensiyalardan biri hisoblanadi. Multimedia asosidagi ta'lim esa ushbu ko'nikmalarni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Xulosa qilib aytganda, multimedia vositalaridan foydalanish ta'lim sifatini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Ular o'quvchilarning qiziqishini kuchaytiradi, bilimni chuqurroq o'zlashtirishga yordam beradi va ta'lim jarayonini samarali tashkil etish imkonini yaratadi. Zamonaviy ta'lim tizimida multimedia vositalarini keng joriy etish orqali raqobatbardosh, bilimli va zamon talablariga mos kadrlarni tayyorlashga erishish mumkin.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Multimedia vositalaridan foydalanish va ularning ta'lim sifatiga ta'siri masalasi ko'plab mahalliy va xorijiy olimlar tomonidan ilmiy tadqiqotlar doirasida keng yoritilgan. Ta'lim texnologiyalari sohasidagi ilmiy adabiyotlarda multimedia vositalari o'quv jarayonini faollashtiruvchi, ta'lim samaradorligini oshiruvchi muhim pedagogik omil sifatida e'tirof etiladi. Tadqiqotchilar multimedia vositalarining didaktik imkoniyatlarini tahlil qilar ekan, ularning o'quvchilarning bilish faoliyatini rivojlantirishdagi, mustaqil ta'limni tashkil etishdagi va ijodiy fikrlashni shakllantirishdagi o'rnini alohida ta'kidlanadi.

Ilmiy manbalarda multimedia asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni an'anaviy o'qitish usullariga nisbatan ko'proq samaradorlikka ega ekani qayd etiladi. Adabiyotlarda ta'kidlanishicha, vizual va audio materiallarning uyg'unligi o'quvchilarning diqqatini jalb etadi, murakkab tushunchalarni soddalashtiradi va bilimlarni uzoq muddat eslab qolishga yordam beradi. Shuningdek, elektron darsliklar, interaktiv taqdimotlar va raqamli ta'lim platformalarining qo'llanilishi o'quvchilarning darsga bo'lgan motivatsiyasini oshirishi ko'plab tadqiqotlarda isbotlangan.

O'zbek va xorijiy pedagog olimlarning ilmiy ishlarida multimedia vositalarining ta'lim jarayoniga integratsiyasi o'qituvchining rolini ham o'zgartirishi qayd etiladi. O'qituvchi axborot beruvchi emas, balki yo'naltiruvchi va maslahat beruvchi sifatida namoyon bo'ladi. Bu yondashuv o'quvchilarning mustaqil o'rganish, tahlil qilish va xulosalar chiqarish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, multimedia vositalaridan samarali foydalanish uchun o'qituvchining axborot texnologiyalari bo'yicha kompetensiyasi ham muhim ahamiyatga ega. Mazkur tadqiqotda metodologik asos sifatida pedagogik tahlil, taqqoslash va umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Ilmiy adabiyotlarni o'rganish jarayonida multimedia vositalarining ta'lim sifatiga ta'siri bo'yicha mavjud nazariy qarashlar tahlil qilindi va ularning asosiy jihatlari umumlashtirildi. Taqqoslash usuli yordamida an'anaviy ta'lim usullari bilan multimedia asosidagi ta'lim jarayoni o'rtasidagi farqlar aniqlandi hamda ularning samaradorligi baholandi.

Shuningdek, tadqiqot jarayonida kuzatuv va tahliliy yondashuvlardan foydalanildi. Ta'lim jarayonida multimedia vositalarini qo'llash orqali o'quvchilarning faolligi, darsdagi ishtiroki va bilimni o'zlashtirish darajasidagi o'zgarishlar tahlil qilindi. Olingan natijalar ilmiy adabiyotlarda keltirilgan xulosalar bilan solishtirilib, umumiy ilmiy xulosalar chiqarildi. Umuman olganda, adabiyotlar tahlili va tanlangan metodologiya multimedia vositalarining ta'lim sifatiga ta'sirini har tomonlama o'rganish imkonini berdi. Ushbu yondashuv tadqiqot mavzusining nazariy asoslarini mustahkamlash va amaliy jihatdan asosli xulosalar chiqarishga xizmat qildi.

NATIJALAR

O'tkazilgan tahlil va kuzatuvlar natijalari shuni ko'rsatdiki, ta'lim jarayonida multimedia vositalaridan foydalanish o'quvchilarning bilim olish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Multimedia asosida tashkil etilgan darslarda o'quvchilarning mavzuga bo'lgan qiziqishi kuchayib, ularning dars jarayonidagi faolligi ortadi. Vizual va audio materiallar orqali berilgan ma'lumotlar o'quvchilarning diqqatini uzoqroq saqlab turishga yordam beradi hamda mavzuni chuqurroq tushunishga imkon yaratadi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, multimedia vositalari qo'llanilgan darslarda o'quvchilarning mustaqil fikrlash va tahlil qilish ko'nikmalari rivojlanganligi kuzatildi. Interaktiv mashg'ulotlar, taqdimotlar va elektron resurslar yordamida o'quvchilar faqat tayyor bilimni qabul qiluvchi emas, balki o'quv jarayonining faol ishtirokchisiga aylanishdi. Bu holat ularning savol berish, muhokama qilish va o'z fikrini erkin bayon etish qobiliyatlarini kuchaytirdi.

Shuningdek, multimedia vositalaridan foydalanish o'quvchilarning bilimni eslab qolish darajasiga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. O'rganilgan materialni vizual tasvirlar va audio izohlar bilan uyg'un holda taqdim etish bilimlarning uzoq muddat xotirada saqlanishiga xizmat qildi. Natijada o'quvchilar mavzuni nafaqat dars davomida, balki keyingi mashg'ulotlarda ham ancha ishonch bilan esga oldilar. Natijalar o'qituvchilar faoliyatida ham ijobiy o'zgarishlar yuz berganini ko'rsatdi. Multimedia vositalaridan foydalanish darslarni yanada mazmunli va samarali tashkil etishga yordam berdi. O'qituvchilarning darsni rejalashtirish va o'quv materiallarini tushuntirish jarayonida ijodiy yondashuvi

kuchaydi. Shu bilan birga, baholash jarayoni ham yanada aniq va shaffof bo'ldi. Umuman olganda, olingan natijalar multimedia vositalari ta'lim sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega ekanini tasdiqlaydi. Ular o'quvchilarning bilim darajasini, faolligini va mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qilib, zamonaviy ta'lim talablariga mos samarali o'quv muhitini yaratadi.

Xulosa

O'tkazilgan tadqiqot va tahlillar shuni ko'rsatadiki, multimedia vositalaridan foydalanish zamonaviy ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ular ta'lim mazmunini boyitib, o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada samarali va qiziqarli tashkil etish imkonini yaratadi. Multimedia texnologiyalari orqali berilgan ma'lumotlar o'quvchilarning diqqatini jalb etadi, mavzuni chuqurroq anglashga va bilimlarni mustahkam egallashga yordam beradi. Tadqiqot natijalari multimedia vositalari o'quvchilarning faolligini oshirish, mustaqil fikrlash va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynashini tasdiqladi. Bunday vositalar yordamida o'quvchilar dars jarayonining faol ishtirokchisiga aylanib, o'z bilimini mustaqil ravishda boyitishga intiladi.

Bu esa ta'lim sifatining oshishiga va o'quvchilarda zamonaviy kompetensiyalarning shakllanishiga xizmat qiladi. Shuningdek, multimedia vositalaridan foydalanish o'qituvchilar faoliyatini ham yangi bosqichga olib chiqadi. O'qituvchining darsni tashkil etishdagi ijodiy yondashuvi kuchayib, ta'lim jarayoni yanada samarali va tizimli tus oladi. Natijada ta'lim jarayoni zamon talablariga mos ravishda tashkil etilib, raqobatbardosh va bilimli yoshlarni tarbiyalash imkoniyati kengayadi.

Xulosa qilib aytganda, multimedia vositalarini ta'lim jarayoniga keng joriy etish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biridir. Ular nafaqat bilim berish jarayonini takomillashtiradi, balki o'quvchilarning shaxsiy va intellektual rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli, zamonaviy ta'lim tizimida multimedia vositalaridan samarali va maqsadga muvofiq foydalanish dolzarb vazifa hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Nafisa, T. (2023). NOUNS AND THEIR GRAMMATICAL CATEGORIES. Новости образования: исследование в XXI веке, 2(16), 292-297.
2. Nafisa, T., & Marina, S. (2023). TEACHING AND LEARNING OF ENGLISH VOCABULARY IN TESL AND TEFL CLASSROOMS. International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research, 465-469.
3. Nafisa, T. (2023). THE USA ECONOMY, INDUSTRY, MANUFACTURING AND NATURAL RESOURCES OF GREAT BRITAIN. INTERNATIONAL JOURNAL OF RECENTLY SCIENTIFIC RESEARCHER'S THEORY, 1(9), 94-97.
4. Nafisa, T. (2023). Secondary ways of word formation. In Conference on Universal Science Research (Vol. 1, No. 12, pp. 109-112).
5. Teshaboyeva, N. (2023). Compound sentences in the English language. Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari, 2(2), 68-70.
6. Teshaboyeva, N. Z. (2023). Modifications of Consonants in Connected speech. In Conference on Universal Science Research (Vol. 1, No. 11, pp. 7-9).
7. Teshaboyeva, N. Z., & Niyatova, M. N. (2021). General meanings of the category of tenses. International Journal of Development and Public Policy, 1(6), 70-72.
8. Zubaydulla, T. N. (2023). THE CLASSIFICATION OF SYNONYMS AND THEIR SPECIFIC FEATURES.". XXI ASRDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR, FAN VA TA'LIM TARAQQIYOTIDAGI DOLZARB MUAMMOLAR" nomli respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi, 1(12), 126-131.
9. Teshaboyeva, N., & Yakubova, N. (2023). CHANGES OF MEANING OF WORDS. Центральноазиатский журнал образования и инноваций, 2(12), 126-129.
10. Teshaboyeva, N., & Erkaboyeva, S. (2024). TEACHING LISTENING WITH TECHNOLOGY. Молодые ученые, 2(35), 46-49.